

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

«Καταγγέλλω το Ρατσισμό»

Ενότητα 1: Ρητορική Μίσους

Διάρκεια: 4 ώρες

Σημαντικές Πληροφορίες για την Ενότητα

Τίτλος	Ρητορική Μίσους: Ορισμός και Πιθανές Συνέπειες
Σκοπός	<ul style="list-style-type: none">• Να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει για τη ρητορική μίσους ως πολυδιάστατο φαινόμενο.• Να καταλήξει σε έναν κοινό και συνολικό ορισμό για το φαινόμενο.• Να παρουσιάσει τις κύριες αιτίες και τις πιθανές συνέπειες του φαινομένου.
Όνομα Εκπαιδευτή/τριας	
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Με το τέλος του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες/ουσες θα είναι σε θέση: <ul style="list-style-type: none">• Να εντοπίζουν και να αναλύουν βασικά χαρακτηριστικά, κύριες αιτίες και πιθανές συνέπειες της ρητορικής μίσους.• Να αναπτύξουν κριτική σκέψη, τη λεκτική τους επικοινωνία, δεξιότητες ομαδικότητας, τη δεκτικότητα και την ανοχή τους.

Η Προσωπική μου Εμπειρία με τη Ρητορική Μίσους

Έχετε υπάρξει ποτέ μάρτυρες Ρητορικής Μίσους;

Το Σύννεφο της Ρητορικής Μίσους

Ας σκεφτούμε για λίγο ποια μπορεί να είναι
τα δομικά χαρακτηριστικά της Ρητορικής Μίσους

- 4 ομάδες, σε κάθε μία δίνεται ένα φύλλο χαρτί, στη μέση του οποίου αναγράφεται η λέξη «Μίσος».
- 10 λεπτά για να καταγραφούν λέξεις-κλειδιά που συνδέονται με τη ρητορική μίσους. Με **κόκκινο** μαρκαδόρο γράφονται αυτά για τα οποία **συμφωνούν όλοι** και με **μπλε** όσα είναι **αμφιλεγόμενα**.
- Πρόσβαση μέσω κινητού τηλεφώνου στην ακόλουθη ιστοσελίδα: www.menti.com, πληκτρολόγηση του κωδικού 163211 και καταγραφή 4 λέξεων που, κατά τη γνώμη σας, αποτελούν τα δομικά χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους.

ACTIVITY

Ένας Ασαφής Ορισμός

«οποιαδήποτε μορφή επικοινωνίας στον προφορικό και γραπτό λόγο ή τη συμπεριφορά, που επιτίθεται ή χρησιμοποιεί υποτιμητική ή προκαταλειμμένη γλώσσα ως προς ένα άτομο ή ομάδα ατόμων με βάση το ποιοι είναι» (UNSAPHS)

«η ατεκμηρίωτη υπόθεση ότι ένα άτομο ή ομάδα ατόμων είναι κυρίαρχοι έναντι άλλων· προκαλεί εκδηλώσεις βίας ή διακρίσεων, υποσκάπτοντας το σεβασμό προς τις μειονοτικές ομάδες και καταστρέφοντας την κοινωνική συνοχή» (ECRI)

«η προβολή, δημοσιοποίηση, διανομή ή επιδοκιμασία με οποιοδήποτε τρόπο απόψεων και θέσεων, οι οποίες δημιουργούν εντάσεις ή προσκαλούν ή που εύλογα αναμένεται να δημιουργήσουν εντάσεις ή να προκαλέσουν προκατάληψη, εχθρότητα ή διάκριση μεταξύ των ανθρώπων» (Charter of European Political Parties, 1998)

Κύρια Χαρακτηριστικά της Ρητορικής Μίσους

- Περιλαμβάνει τις έννοιες της κυριαρχίας/υπεροχής, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.
- Συντηρείται μέσα από **κάθε είδους επικοινωνία ή συμπεριφορά**.
- Στοχεύει σε κάθε άτομο ή ομάδα ατόμων με βάση **χαρακτηριστικά της ταυτότητάς τους**.
- Προκαλεί, είτε άμεσα είτε έμμεσα, διακρίσεις και βία.
- Τα μηνύματα μίσους τροφοδοτούνται συνήθως από την **παραπληροφόρηση** και την πλάνη (UNSAFHS, 2017).
 - Αντιμεταναστευτικοί λόγοι: «επέμβαση» vs πραγματικότητα ενός κρατούμενου

- Η **Ρητορική Μίσους** είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο παραβιάζει πολλά και θεμελιώδη πεδία: προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτική προστασία, προστασία προσφύγων, καταπολέμηση όλων των μορφών ρατσισμού και διακρίσεων, προστασία μειονοτήτων, διατήρηση της ειρήνης, πρόληψη και αντιμετώπιση φυλετικής βίας και άλλα (UNSPAHS, 2017).

Ρητορική Μίσους και Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (UDHR)

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου απαγορεύει τις διακρίσεις και ταυτόχρονα προστατεύει την ελευθερία της έκφρασης.

Στο Διεθνές Δίκαιο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθίσταται σαφές ότι η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, το οποίο **μπορεί να περιοριστεί μόνο σε συγκεκριμένες και μεμονωμένες περιπτώσεις.**

Οι προσπάθειες απαγόρευσης της ρητορικής μίσους ή, αλλιώς, περιορισμού της έκφρασης με σκοπό τη διασφάλιση της μη διάκρισης θα πρέπει να αντανάκλουν την αρχή ότι **«Όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι καθολικά, αδιαίρετα, αλληλεξαρτώμενα και αλληλένδετα».**

Το Θερμόμετρο της Ρητορικής Μίσους

Η αίθουσα χωρίζεται σε δύο μέρη από τα οποία το ένα αντιπροσωπεύει τον υψηλότερο βαθμό συμφωνίας, «συμφωνώ απόλυτα», ενώ το άλλο το χαμηλότερο βαθμό συμφωνίας, «διαφωνώ απόλυτα».

Μετακινηθείτε και σταθείτε στο κατάλληλο σημείο κατά μήκος τους «θερμομέτρου», σε σχέση με το δικό σας βαθμό συμφωνίας στις πιο κάτω δηλώσεις:

- Οι κυβερνήσεις έχουν την ευθύνη να καταδικάζουν ανοικτά τη ρητορική μίσους.
- Το Διαδίκτυο, οι εταιρείες μέσω κοινωνικής δικτύωσης και οι πολυεθνικές είναι οι μόνοι υπεύθυνοι για την επίβλεψη και οι μόνοι που μπορούν να λειτουργήσουν ως τελικό ανάχωμα στα μηνύματα μίσους.
- Η διάδοση του μίσους θα έπρεπε να αποτελεί έγκλημα.
- Δεν υπάρχουν όρια στην ελευθερία του λόγου.
- Οι εκστρατείες κατά της ρητορικής μίσους στερούνται συνοχής και αποτελούν απλώς απόπειρες ανακοπής της ανοδικής πορείας των δεξιών κομμάτων.
- Κατά μέσο όρο, τα εγκλήματα μίσους αυξάνονται στις μέρες μας.

ACTIVITY

Πιθανές Συνέπειες της Ρητορικής Μίσους

- Μόνιμες εντάσεις εντός κοινωνιών έχουν λάβει συχνά τη μορφή ανασφάλειας, φόβου, ξενοφοβίας, ρατσισμού, αντισημιτισμού, ισλαμοφοβίας κ.λπ.
- Η ρητορική μίσους προκαλεί αρνητικές κοινωνικές δράσεις, που αυξάνονται κατακόρυφα και έχουν οδηγήσει, στις χειρότερες περιπτώσεις, σε:
 - Παραβίαση δικαιωμάτων
 - Βίαια εγκλήματα
 - Γενοκτονίες

1- Discriminatory speech

2- Hate speech

3- Incitement to violence

4- Incitement to terrorism

5- Incitement to genocide

g
r
a
v
i
t
y

Μίσος και τα 10 Στάδια της Γενοκτονίας

1. **Κατηγοριοποίηση:** Διάκριση των ανθρώπων σε «εμείς» και «αυτοί» με βάση την εθνικότητα, τη φυλή, τη θρησκεία τους κ.λπ.
2. **Συμβολισμός:** Απόδοση ονομάτων ή άλλων συμβόλων στις κατηγοριοποιήσεις. Διάκριση των «άλλων» με βάση το χρώμα ή την ενδυμασία και απόδοση των συμβόλων στα μέλη των ομάδων.
3. **Διακρίσεις:** Η κυρίαρχη ομάδα χρησιμοποιεί το νόμο, έθιμα και πολιτική ισχύ, για να αρνηθεί δικαιώματα άλλων ομάδων.
4. **Απανθρωποποίηση:** Μια ομάδα αρνείται την ανθρώπινη υπόσταση μιας άλλης ομάδας. Σε αυτό το στάδιο, χρησιμοποιείται προπαγάνδα μίσους, με σκοπό το διασυρμό της θυματοποιημένης ομάδας. Για να καταπολεμηθεί ο απανθρωπισμός, η πιθανότητα πρόκλησης γενοκτονίας δεν πρέπει να συγχέεται με την προστασία του λόγου.
5. **Οργάνωση:** Η γενοκτονία είναι πάντα οργανωμένη, συνήθως από κάποιο κράτος.
6. **Πόλωση:** Οι εξτρεμιστές προκαλούν το διαχωρισμό των ομάδων. Οι ομάδες μίσους διεξάγουν προπαγάνδα που οδηγεί σε πόλωση. Νόμοι μπορεί να απαγορεύουν γάμους μεταξύ διαφορετικών ομάδων και κοινωνικές διαδράσεις.
7. **Προετοιμασία:** Άρχηγοί των εθνικών ομάδων ή αυτουργοί της γενοκτονίας σχεδιάζουν την «Τελική Λύση» ως προς το «ζήτημα» της ομάδας-στόχου.
8. **Διώξεις**
9. **Εξολόθρευση**
10. **Άρνηση**

Μίσος και Φόβος

Το μίσος είναι συνήθως εξωτερίκευση του φόβου, το οποίο γίνεται, με τη σειρά του, μια ισχυρή πηγή πολιτικού κέρδους.

Στην περίπτωση των αντιμεταναστευτικών λόγων, η διοχέτευση του φόβου σε μίσος οδηγεί σε επιζήμιες πολιτικές επιπτώσεις: Ο φόβος και το μίσος κάνουν την εμπιστοσύνη σε μια κοινωνία να τυγχάνει διαχείρισης που περιλαμβάνει το κλείσιμο συνόρων, τον έλεγχο των νεοαφιχθέντων, την αποτροπή της εισόδου τους, την απέλασή τους κ.λπ. **Αυτό δημιουργεί συγκεκριμένες αντιλήψεις για το πώς πρέπει να είναι μια πολιτική κοινότητα** (Huysmans, 2006: p. 11).

«Η θεμελιώδης δύναμη της γλώσσας δεν εξαρτάται από την επίδραση που έχει στις αντιλήψεις, αλλά προκύπτει από το γεγονός ότι συγκεκριμένες λέξεις και λόγοι φέρουν συγκεκριμένες συνδηλώσεις και ιστορικά νοήματα, που επηρεάζουν σημαντικά την κοινωνική πραγματικότητα». (Huysmans, 2006)

Το Δέντρο της Ρητορικής Μίσους

- 4 ομάδες, σε κάθε μία δίνεται ένα φύλλο χαρτί, στο οποίο αναπαρίσταται ο κορμός της ρητορικής μίσους.
- Ζωγραφίζονται ρίζες και κλαδιά, τα οποία αναπαριστούν στοιχεία που οδηγούν στη ρητορική μίσους («ρίζες») και κάποιες από τις συνέπειές της («κλαδιά»). Κάθε ρίζα μπορεί να έχει μία βαθύτερη αιτία (ρίζα) και κάθε κλαδί ένα επιπλέον αποτέλεσμα (παρακλάδι, προς τα πάνω).
- Κάθε ομάδα εκθέτει το δέντρο της και παρουσιάζει τα αποτελέσματά της, ώστε όλοι να μπορέσουν να περιηγηθούν στην αίθουσα και να τα δουν.
- Συζήτηση.

ACTIVITY

Επαναληπτικές Ερωτήσεις

- Τι είναι η Ρητορική Μίσους;

Είναι κάθε μορφή επικοινωνίας ή συμπεριφοράς που στοχεύει σε στοιχεία της ταυτότητας ενός ατόμου ή μιας ομάδας, με σκοπό να προκαλέσει, άμεσα ή έμμεσα, διακρίσεις και βία.

- Ποιες είναι οι βασικές αιτίες και οι πιθανές συνέπειες της Ρητορικής Μίσους;

Το μίσος έχει συνήθως τις ρίζες του στον συνειδητό ή άσυνειδητο φόβο και την ανασφάλεια. Συνέπειές του είναι, ανάλογα με την έντασή του, οι διακρίσεις, οι παραβιάσεις δικαιωμάτων, η βία στη μορφή εγκλημάτων μίσους και, στη χειρότερη περίπτωση, όπως φαίνεται από την πρόσφατη και παλαιότερη ιστορία, οι γενοκτονίες.

Κύρια Σημεία

- Η Ρητορική Μίσους είναι πολυδιάστατο φαινόμενο.
- Είτε διαδικτυακή (online) είτε κατά πρόσωπο (offline), στοχεύει άτομα ή ομάδες ατόμων σε σχέση με το ποιοι είναι.
- Έχει συχνά τις ρίζες της στο φόβο και την ανασφάλεια, τα οποία αποτελούν δραστικά μέσα για την εξασφάλιση πολιτικού κέρδους.
- Προκαλεί διακρίσεις, μισαλλοδοξία και, στη χειρότερη περίπτωση, βία.
- Μέτρα κατά της Ρητορικής Μίσους και για τη διασφάλιση της ελευθερίας του λόγου συμπεριλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Συγχαρητήρια!

Έχετε ολοκληρώσει την Ενότητα!

Miäte